

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-47>

УДК 35.07:35.08:316.77:332.1:331.5

ШЕСТАКОВСЬКА Тетяна

Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО «МНТУ»

<https://orcid.org/0000-0002-8098-8439>shestakovska27@gmail.com**ГОЛОЛОБОВ Сергій**

Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО «МНТУ»

<https://orcid.org/0000-0002-6283-003X>s.m.gololobov@ukr.net**КИРИЧЕНКО Ганна**

Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО «МНТУ»

<https://orcid.org/0000-0003-1067-8758>kabasis87@gmail.com

ЛІДЕРСТВО В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОМУНІКАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах місцеве самоврядування відіграє ключову роль у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку територій. Здатність лідерів місцевих громад формувати ефективну політику, засновану на аналітичних даних та відкритій комунікації, є визначальним фактором успішного управління. Особливо актуальним це питання стає в контексті воєнного стану та післявоєнного відновлення, коли громади стикаються з багатовимірними викликами – від гуманітарних криз до необхідності швидкого прийняття рішень щодо економічного розвитку. Лідерство в органах місцевого самоврядування сьогодні є не лише інструментом ефективного управління, а й важливим засобом комунікативного забезпечення. Взаємодія місцевої влади з громадськістю, бізнесом та міжнародними партнерами дозволяє підвищити рівень довіри та залученості населення до процесів прийняття рішень. Важливим аспектом є розвиток аналітичної діяльності, що базується на цифрових технологіях, даних реального часу та сучасних методах прогнозування. Це сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів та зменшенню рівня невизначеності у прийнятті рішень. Окрему увагу слід приділити комунікаційній політиці лідерів місцевого самоврядування. У період криз та трансформацій зростає потреба у прозорих механізмах інформування громадян, забезпеченні двостороннього зв'язку між владою і громадськістю та використанні інструментів цифрової комунікації. Застосування інтегрованих підходів до кризового управління дозволяє створювати ефективніші механізми взаємодії між владою, громадськими організаціями та приватним сектором. Інклюзивний територіальний розвиток є ще одним важливим аспектом ефективного місцевого управління. Він передбачає рівний доступ до ресурсів, участь у плануванні майбутнього громади всіх соціальних груп, включно з людьми з обмеженими можливостями, молоддю та представниками вразливих категорій населення. Висвітлено основні виклики, з якими стикаються місцеві лідери в сучасних умовах, та запропоновано шляхи їх подолання шляхом запровадження інноваційних підходів до управління, посилення аналітичних механізмів та розширення можливостей громадської участі у прийнятті рішень.

Ключові слова: територіальний розвиток, інклюзивний розвиток, публічне адміністрування, децентралізація, місцеве самоврядування, лідерство, комунікативне забезпечення, аналітична діяльність.

SHESTAKOVSKA Tetyana, GOLOLOBOV Serhiy, KYRYCHENKO Hanna

Chernihiv Institute of Information, Business and Law of the Higher Educational Institution "MNTU"

LEADERSHIP IN LOCAL SELF-GOVERNMENT AS A TOOL FOR ANALYTICAL ACTIVITY AND COMMUNICATIVE ENSURANCE OF INCLUSIVE TERRITORIAL DEVELOPMENT

In modern conditions, local self-government plays a key role in ensuring sustainable socio-economic development of territories. The ability of local community leaders to form effective policies based on analytical data and open communication is a determining factor in successful governance. This issue becomes especially relevant in the context of martial law and post-war reconstruction, when communities face multidimensional challenges - from humanitarian crises to the need to quickly make decisions on economic development. Leadership in local self-government bodies today is not only a tool for effective management, but also an important means of communication support. The interaction of local authorities with the public, business and international partners allows to increase the level of trust and involvement of the population in decision-making processes. An important aspect is the development of analytical activities based on digital technologies, real-time data and modern forecasting methods. This contributes to increasing the efficiency of management processes and reducing the level of uncertainty in decision-making. Special attention should be paid to the communication policy of local government leaders. During times of crisis and transformation, there is a growing need for transparent mechanisms for informing citizens, ensuring two-way communication between the authorities and the public, and using digital communication tools. The use of integrated approaches to crisis management allows for the creation of more effective mechanisms for interaction between authorities, public organizations, and the private sector. Inclusive territorial development is another important aspect of effective local governance. It provides for equal access to resources and participation in planning the future of the community by all social groups, including people with disabilities, youth, and representatives of vulnerable categories of the population. The main challenges faced by local leaders in modern conditions are highlighted, and ways to overcome them are proposed by introducing innovative approaches to management, strengthening analytical mechanisms, and expanding opportunities for public participation in decision-making.

Keywords: territorial development, inclusive development, public administration, decentralization, local self-government, leadership, communication support, analytical activities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ.

Роль місцевого самоврядування в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану, децентралізації та необхідності післявоєнного відновлення, значно зростає. Органи місцевої влади беруть на себе відповідальність не лише за адміністративні процеси, а й за стратегічний розвиток територій, ефективну комунікацію з населенням та формування аналітичних підходів до управління ресурсами. У такому контексті лідерство в місцевому самоврядуванні стає критично важливим фактором забезпечення ефективного управління. Саме лідери громад мають визначати стратегічні пріоритети, координувати роботу місцевих служб і забезпечувати діалог із громадськістю для досягнення сталого розвитку територій. Однією з ключових функцій місцевого самоврядування є аналітична діяльність, яка полягає у зборі, систематизації та інтерпретації даних для ухвалення управлінських рішень. У сучасному світі управління повинне спиратися не лише на традиційні адміністративні підходи, а й на сучасні методи аналізу інформації, використання цифрових технологій та прогнозування соціально-економічного розвитку громад. Важливу роль у цьому процесі відіграє відкритість даних, що дозволяє громадянам та експертному середовищу брати активну участь у прийнятті рішень та оцінці ефективності діяльності місцевої влади. Крім того, важливим аспектом місцевого лідерства є комунікаційне забезпечення. Здатність лідерів до ефективної комунікації визначає рівень довіри до влади, підтримку управлінських рішень та рівень залученості громади до місцевих процесів. В умовах децентралізації зростає значення комунікаційної відкритості, що передбачає активну взаємодію між місцевими лідерами, представниками громадянського суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів. Крім того, використання цифрових технологій для комунікації сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень та прискоренню процесу прийняття політичних і стратегічних ініціатив. Окремо слід наголосити на питанні інклюзивного територіального розвитку, що передбачає врахування інтересів усіх соціальних груп, включаючи маломобільні категорії населення, молодь, людей з інвалідністю, жінок та представників національних меншин. У цьому контексті лідери місцевого самоврядування мають бути не лише управлінцями, а й активними агентами соціальних змін, які формують політику рівних можливостей та сприяють підвищенню рівня якості життя всіх мешканців громади. Отже, у цій статті розглядається феномен лідерства в місцевому самоврядуванні як один із ключових факторів розвитку територій. Особлива увага приділяється його впливу на аналітичну діяльність органів місцевого самоврядування, комунікативні процеси та інклюзивний розвиток громад. Визначено основні виклики, що стоять перед місцевими лідерами, та запропоновано шляхи підвищення ефективності їхньої діяльності в умовах сучасних соціально-економічних та політичних реалій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасних дослідженнях лідерство в місцевому самоврядуванні розглядається як важливий фактор забезпечення сталого розвитку громад, ефективної комунікації та управлінської аналітики. Зокрема, Губенко В. акцентує увагу на управлінській діяльності місцевої влади в умовах воєнного стану, підкреслюючи необхідність ефективної комунікаційної політики для підтримки соціальної стабільності та довіри громадян [1]. Аналіз взаємодії органів влади та громадянського суспільства в умовах цифровізації проведено у роботі Бондарчук Н. В., де наголошується на важливості прозорості управлінських процесів та залучення громадськості до ухвалення рішень [5]. Питання нормативно-правового забезпечення стратегічного розвитку громад розглянуто в публікації на LB.ua, де зазначаються основні колізії та проблеми у регулюванні процесів децентралізації та стратегічного планування [4]. Водночас Курносенко Л. досліджує потенціал процесного підходу в управлінні кризовими ситуаціями, що є актуальним для місцевого самоврядування у контексті військових та економічних викликів [3]. У рамках міжнародних досліджень Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи провів аналіз потреб органів місцевого самоврядування України у воєнний та післявоєнний період, визначаючи ключові пріоритети розвитку громад [6]. Крім того, у дослідженнях Інституту громадянського суспільства Ткачука А. та Третяка Ю. окреслено перспективи регіонального розвитку та механізми відновлення після війни, що має важливе значення для стратегічного планування на місцевому рівні [8].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Загалом, аналіз наукових праць та досліджень свідчить про зростаючу роль лідерства в місцевому самоврядуванні, особливо в аспектах комунікаційної взаємодії, стратегічного управління та аналітичної підтримки рішень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження ролі лідерства в місцевому самоврядуванні як ключового інструменту для забезпечення аналітичної діяльності, ефективної комунікації та підтримки інклюзивного територіального розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасних умовах лідерство в місцевому самоврядуванні є не лише управлінською функцією, а й ключовим чинником, що визначає якість стратегічного планування, аналітичної діяльності та ухвалення рішень. Аналітична діяльність в органах місцевого самоврядування передбачає глибоке дослідження соціально-економічної ситуації, прогнозування можливих сценаріїв розвитку громади та впровадження ефективних механізмів управління ресурсами. В умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення цей аспект набуває особливої значущості, оскільки громади змушені оперативно реагувати на кризи та приймати рішення в умовах невизначеності [6].

Аналітична діяльність місцевих органів влади включає збір, обробку та аналіз даних щодо демографічних змін, економічного розвитку, рівня зайнятості, інфраструктурних можливостей і потреб громади. Лідери місцевого самоврядування, які володіють аналітичними компетенціями, здатні не лише оцінювати ситуацію на основі об'єктивних показників, а й розробляти довгострокові стратегії розвитку, орієнтовані на підвищення якості життя громадян. Як зазначає Губенко В., у кризових умовах особливого значення набуває швидкість і точність комунікаційної політики місцевих лідерів, що значною мірою залежить від аналітичного підґрунтя ухвалених рішень [1].

Важливою складовою аналітичної діяльності є впровадження цифрових технологій, які дозволяють автоматизувати процеси збору та аналізу інформації. Використання геоінформаційних систем, електронних платформ для обліку ресурсів, онлайн-опитувань і відкритих даних сприяє підвищенню ефективності управління. Це особливо актуально в контексті цифровізації публічного управління, про що зазначає Бондарчук Н. В., підкреслюючи, що прозорість процесів та доступ громадян до інформації є важливими факторами ефективного місцевого самоврядування [5].

Крім того, стратегічне управління на місцевому рівні потребує інтегрованого підходу до аналізу кризових ситуацій, що передбачає врахування різних аспектів соціально-економічного та політичного життя громади. Курносенко Л. наголошує на важливості процесного підходу в управлінні кризами, що дозволяє ефективніше координувати дії місцевої влади та громадянського суспільства [3]. Такий підхід сприяє не лише оперативному реагуванню на виклики, а й створенню більш гнучких механізмів адаптації до змін.

Значну роль у розвитку аналітичної діяльності відіграє нормативно-правове забезпечення, яке регулює процеси стратегічного планування громад. Однак, як зазначається у публікації на LB.ua, існують значні проблеми в правовому полі, що ускладнюють реалізацію стратегій розвитку на місцевому рівні [4]. Це створює додаткові виклики для місцевих лідерів, які змушені не лише розробляти ефективні управлінські рішення, а й шукати шляхи подолання нормативно-правових бар'єрів.

Отже, аналітична діяльність у місцевому самоврядуванні є основою для прийняття зважених рішень, що сприяють сталому розвитку територій. Високий рівень аналітичних компетенцій лідерів дозволяє не лише ефективно управляти ресурсами громади, а й забезпечувати стратегічне планування та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі. Використання сучасних цифрових інструментів, впровадження інтегрованого підходу до управління кризами та вдосконалення нормативно-правового регулювання є важливими передумовами підвищення ефективності місцевого самоврядування в Україні.

Ефективна комунікація є одним із найважливіших аспектів діяльності лідерів місцевого самоврядування, оскільки вона забезпечує прозорість управлінських процесів, підвищує рівень довіри громадян до влади та сприяє залученню мешканців до прийняття рішень. У сучасних умовах, коли українські громади стикаються з наслідками війни, економічними труднощами та необхідністю швидкого відновлення, якісна комунікаційна політика місцевої влади стає ключовим фактором стабільності та розвитку.

Одним із головних викликів комунікативної діяльності є недостатній рівень довіри громадян до місцевої влади. Це пов'язано як із попереднім досвідом неефективного управління, так і з впливом інформаційних маніпуляцій. Як зазначає Губенко В., у період воєнного стану особливо важливо налагодити відкриту та оперативну комунікацію, оскільки вона відіграє ключову роль у забезпеченні суспільної стабільності та координації дій громади [1].

Ще одним викликом є швидке поширення дезінформації, що може впливати на громадську думку та дестабілізувати ситуацію в громадах. У сучасному інформаційному середовищі місцеві лідери мають бути не лише управлінцями, а й ефективними комунікаторами, здатними пояснювати управлінські рішення, оперативно реагувати на кризи та запобігати поширенню фейкових новин. Для цього необхідно використовувати сучасні інструменти комунікації, такі як соціальні мережі, інтерактивні платформи для обговорення місцевих ініціатив та електронні сервіси для оперативного інформування громадян.

Позитивним аспектом розвитку комунікативної діяльності місцевих лідерів є цифровізація процесів управління. Як зазначає Бондарчук Н. В., впровадження цифрових інструментів дозволяє покращити взаємодію між владою та громадянами, зробити процеси управління більш прозорими та підзвітними [5]. Наприклад, використання електронних петицій, онлайн-консультацій та мобільних застосунків для отримання зворотного зв'язку від мешканців значно підвищує рівень залученості населення до місцевого самоврядування.

Крім того, важливим напрямом комунікативної діяльності є співпраця з громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Як зазначено у дослідженні Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи, органи місцевого самоврядування в Україні активно залучають міжнародні ресурси для відновлення територій, але ефективність цього процесу значною мірою залежить від якості комунікації між місцевими лідерами, громадським сектором та донорами [6]. Відкрите інформування про використання міжнародної допомоги сприяє підвищенню довіри громадян і покращенню іміджу місцевої влади.

Ще одним важливим елементом комунікації є кризовий менеджмент, що дозволяє швидко реагувати на надзвичайні ситуації, мінімізуючи паніку та соціальні ризики. Курносенко Л. зазначає, що процесний підхід до кризового управління допомагає створити ефективні механізми взаємодії між різними структурами влади та громадянським суспільством [3]. Наприклад, у період воєнних дій та післявоєнного відновлення громади потребують чітких комунікаційних стратегій щодо розподілу гуманітарної допомоги, відбудови інфраструктури та соціальних програм підтримки населення.

Окремим викликом для місцевих лідерів є необхідність адаптації комунікаційної стратегії до різних категорій населення. Інклюзивний підхід до комунікації передбачає врахування потреб людей з інвалідністю, літніх мешканців, молоді та національних меншин. Це може включати створення доступних інформаційних матеріалів, організацію громадських слухань у різних форматах та застосування багатомовного інформування. Як зазначено в указі Президента України про Цілі сталого розвитку, рівний доступ до інформації та можливість участі всіх громадян у місцевому управлінні є ключовими принципами сталого розвитку територій [7].

Таким чином, ефективна комунікаційна політика місцевих лідерів є запорукою успішного розвитку громади, зменшення соціальної напруги та підвищення рівня довіри до влади. Для цього необхідно впроваджувати сучасні цифрові технології, покращувати кризовий менеджмент, налагоджувати партнерські відносини з громадянським суспільством і міжнародними організаціями та забезпечувати інклюзивний підхід до інформаційної політики. Успішне поєднання цих факторів дозволить громадам стати більш стійкими, адаптивними до змін та відкритими до нових можливостей розвитку.

Інклюзивний територіальний розвиток є важливим напрямом сучасної політики місцевого самоврядування, що спрямований на створення рівних можливостей для всіх соціальних груп, зменшення диспропорцій у розвитку територій та забезпечення стійкого економічного зростання. У цьому контексті лідерство місцевої влади та стратегічне управління відіграють ключову роль у формуванні політик, що відповідають потребам населення, особливо в умовах соціальних трансформацій, викликаних війною, економічними кризами та міграційними процесами.

Сучасні громади стикаються з низкою викликів, серед яких економічна нерівність, недостатня доступність соціальних послуг, незбалансований розвиток інфраструктури та необхідність інтеграції внутрішньо переміщених осіб. Лідери місцевого самоврядування повинні враховувати ці фактори під час розробки стратегій територіального розвитку, щоб створювати інклюзивне середовище, де кожен мешканець громади матиме доступ до якісної освіти, медицини, житла, працевлаштування та громадських просторів.

Як зазначається у дослідженні Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи, післявоєнний розвиток українських територій потребує комплексного підходу до планування, який включає не лише фізичну відбудову, а й соціальну реінтеграцію та підтримку вразливих груп населення [6]. Це вимагає від місцевих лідерів не лише стратегічного мислення, а й здатності ефективно координувати співпрацю з державними органами, міжнародними партнерами та громадянським суспільством.

Важливим інструментом інклюзивного розвитку є використання цифрових технологій та відкритих даних для ухвалення рішень. Використання геоінформаційних систем (ГІС), соціальних опитувань та електронного врядування дозволяє місцевій владі точніше визначати потреби населення та ефективніше розподіляти ресурси. Як зазначає Бондарчук Н. В., цифровізація управлінських процесів сприяє підвищенню прозорості, ефективності та підзвітності місцевої влади, що є основою для формування довіри громадян до державних інституцій [5].

Стратегічне управління інклюзивним розвитком також потребує вдосконалення нормативно-правового забезпечення. Проте, як зазначено у публікації LB.ua, існує низка законодавчих колізій, що ускладнюють реалізацію місцевих стратегій та інтеграцію інклюзивних підходів у політику розвитку територій [4]. Це підкреслює необхідність посилення ролі місцевих лідерів у процесах адвокації та законодавчих ініціатив, спрямованих на усунення бюрократичних бар'єрів.

Окрему увагу слід приділити питанням інтеграції вразливих груп населення. Війна призвела до значного переміщення громадян, і багато територіальних громад України сьогодні приймають внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що створює додаткове навантаження на місцеву інфраструктуру та соціальні послуги. Лідери місцевого самоврядування повинні впроваджувати політики, які сприятимуть соціальній адаптації та економічній інтеграції ВПО, зокрема через програми підтримки малого бізнесу, навчальні ініціативи та доступне житло.

Не менш важливим є забезпечення доступності громадського простору та інфраструктури для людей з інвалідністю, літніх громадян, молоді та інших категорій населення. Використання принципів універсального дизайну під час відбудови міст і сіл сприятиме створенню комфортного середовища для всіх

мешканців громади. Як зазначено в Указі Президента України щодо Цілей сталого розвитку до 2030 року, інклюзивність має стати одним із ключових принципів територіального розвитку [7].

Таким чином, інклюзивний територіальний розвиток можливий лише за умови ефективного лідерства та стратегічного підходу до управління. Місцеві лідери повинні орієнтуватися на довгострокові цілі, впроваджувати сучасні методи управління, використовувати цифрові технології та забезпечувати активну участь громадськості у формуванні політик. Впровадження таких підходів дозволить зробити територіальні громади більш стійкими, інноваційними та орієнтованими на потреби всіх соціальних груп.

Ефективне лідерство у місцевому самоврядуванні є критичним фактором для забезпечення сталого розвитку територій, покращення якості життя громадян та зміцнення довіри до місцевої влади. В умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану, економічної нестабільності та потреби у відновленні після війни, місцеві лідери мають адаптувати свою діяльність, враховуючи нові реалії. Для підвищення ефективності лідерства в органах місцевого самоврядування можна застосувати низку рекомендацій, які сприятимуть покращенню управлінських процесів, посиленню комунікації з громадськістю та забезпеченню інклюзивного розвитку.

1. Розвиток аналітичних компетенцій місцевих лідерів. Однією з основних умов ефективного управління є аналітичний підхід до прийняття рішень. Для цього важливо, щоб місцеві лідери постійно розвивали свої аналітичні компетенції, здобували знання в галузі стратегічного планування, прогнозування економічних та соціальних процесів, а також навички роботи з великими даними. Важливим етапом у цьому є впровадження системи навчання та підвищення кваліфікації для представників місцевих органів влади, що дозволить підвищити якість управлінських рішень. Навчальні програми мають бути орієнтовані на вивчення новітніх інструментів аналітики, таких як геоінформаційні системи (ГІС), аналіз соціальних мереж та використання даних для прогнозування розвитку громади. Такі підходи дозволять місцевим лідерам швидко реагувати на зміни та здійснювати ефективне управління ресурсами.

2. Посилення комунікаційної діяльності та залучення громадськості. Для покращення ефективності місцевого самоврядування важливо забезпечити відкритий та прозорий процес комунікації між органами влади та громадою. Місцеві лідери повинні активно використовувати сучасні комунікаційні канали, зокрема соціальні мережі, веб-платформи, онлайн-консультації та електронні петиції, для залучення громадян до процесу ухвалення рішень. Оперативне інформування населення про важливі події, програми відновлення та зміни в місцевих політиках сприятиме підвищенню довіри до місцевої влади. Окрім того, ефективна комунікація дозволяє знижувати ризики непорозуміння та соціальної напруги, що особливо важливо в умовах кризових ситуацій або післявоєнного відновлення.

Також важливим елементом є залучення громадян до обговорення питань місцевого розвитку. Це може бути реалізовано через організацію громадських слухань, форуми, де жителі мають можливість висловлювати свої пропозиції та побажання щодо розвитку території. Такий підхід сприяє створенню відчуття залученості громадян до процесу управління та формує у них відповідальність за майбутнє громади.

3. Використання цифрових технологій та інноваційних інструментів управління. Цифровізація є одним із ключових інструментів підвищення ефективності місцевого управління. Важливо активно впроваджувати інноваційні технології для покращення адміністративних процесів, таких як електронне урядування, онлайн-платформи для збору зворотного зв'язку, інтерактивні карти для моніторингу інфраструктури та використання великих даних для прийняття рішень. Застосування таких інструментів дозволить місцевим лідерам швидше реагувати на зміни в соціально-економічному середовищі, покращити управління фінансами, а також забезпечити прозорість у використанні бюджетних коштів. Цифрові платформи також можуть стати важливим інструментом для управління кризовими ситуаціями та мобілізації ресурсів у надзвичайних умовах, таких як війна чи природні катастрофи.

4. Створення партнерств та співпраці з громадським сектором і міжнародними партнерами. Для успішного розвитку громад важливо створювати партнерства між органами місцевого самоврядування, громадянським суспільством, приватним сектором та міжнародними донорами. Місцеві лідери повинні ініціювати програми співпраці з громадськими організаціями, науковими установами, підприємствами та міжнародними агентствами для спільної розробки стратегій розвитку територій. Такі партнерства дозволяють залучати додаткові ресурси для реалізації проектів, сприяють обміну досвідом та інтеграції нових ідей у процеси місцевого управління. Важливим аспектом є також залучення міжнародних організацій до процесів відновлення після війни та реалізації інфраструктурних проектів.

5. Підвищення інклюзивності та рівності в місцевих політиках. Місцеві лідери повинні зосереджуватися на створенні інклюзивного середовища для всіх груп населення. Це включає розробку стратегій, спрямованих на підтримку вразливих категорій громадян, таких як люди з інвалідністю, пенсіонери, жінки, діти та молодь. Рівний доступ до соціальних послуг, можливостей для працевлаштування, освіти та медичних послуг є важливим елементом сталого розвитку громад. Лідери місцевого самоврядування повинні активно працювати над створенням політик, які враховують потреби цих груп і забезпечують їхню повноцінну участь у соціально-економічному житті території.

6. Вдосконалення нормативно-правової бази та законодавчих ініціатив. Один із важливих аспектів підвищення ефективності місцевого управління – це усунення колізій та недоліків у нормативно-правовому регулюванні місцевих політик. Місцеві лідери повинні активно працювати над вдосконаленням законодавчої бази, яка регулює дії органів місцевого самоврядування, зокрема в умовах децентралізації та післявоєнного відновлення. Участь місцевих лідерів у формуванні законодавчих ініціатив дозволяє зменшити бюрократичні бар'єри та забезпечити більшу гнучкість у прийнятті рішень.

Таким чином, підвищення ефективності лідерства у місцевому самоврядуванні вимагає комплексного підходу, що включає розвиток аналітичних, комунікаційних та управлінських компетенцій, використання цифрових технологій, посилення партнерств з громадським сектором і міжнародними партнерами, а також вдосконалення законодавчої бази та інклюзивних політик. Ці заходи сприятимуть зміцненню довіри громадян до місцевої влади, покращенню якості управління та сталому розвитку громад.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Управління грантовими проектами для інклюзивного розвитку є важливим інструментом соціально-економічного зростання, проте його ефективність значною мірою залежить від застосування сучасних методологічних підходів та інноваційних технологій. Аналіз сучасних досліджень та практик управління грантовими ініціативами показав, що цифровізація процесів, впровадження автоматизованих систем моніторингу, використання блокчейн-технологій, штучного інтелекту та хмарних платформ значно підвищують прозорість та результативність реалізації грантових проєктів. Інтеграція цих рішень дозволяє мінімізувати бюрократичні бар'єри, оптимізувати фінансовий менеджмент та забезпечити ефективний контроль за використанням ресурсів.

Однак, попри значні переваги грантового фінансування, його реалізація супроводжується низкою викликів, зокрема загрозами фінансовій, економічній, кібернетичній та інформаційній безпеці. Надмірна залежність від міжнародного фінансування може призвести до економічної нестабільності, а відсутність дієвих механізмів контролю збільшує ризики нецільового використання коштів. Крім того, слабкий рівень кіберзахисту платформ для адміністрування грантових програм створює загрози витоку конфіденційної інформації, що може бути використана в інтересах третіх сторін.

З метою мінімізації цих ризиків запропоновано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення методології управління грантовими проектами. Серед них – впровадження національної стратегії цифрового розвитку грантової діяльності, посилення державного контролю за використанням грантових коштів, створення єдиної електронної платформи для координації грантових програм, розширення механізмів державно-приватного партнерства, а також формування системи підготовки спеціалістів з управління грантовими проєктами.

Таким чином, ефективне управління грантовими проектами потребує системного підходу, що поєднує технологічні інновації, гнучкі управлінські методи та комплексні механізми безпеки. Виконання цих заходів сприятиме підвищенню ефективності використання грантових ресурсів, забезпеченню прозорості фінансування та зменшенню загроз для національної безпеки, що дозволить створити стійку систему підтримки інклюзивного розвитку в Україні.

Література

1. Губенко В. Управлінська діяльність в частині забезпечення комунікаційної політики в умовах воєнного стану. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2022. № 2. С. 105–122. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/46>
2. Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку: аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Андріюченко Т. В., Бекешкіна І. Е. та ін.]; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К.: НІСД, 2018. 128 с
3. Курносенко Л. Процесний підхід в системі науково-практичних підходів до управління кризою: потенціал для інтеграції та синергії. Наукові перспективи. 2024. №3(45). С. 15–22.
4. Нормативно-правове забезпечення розробки стратегій громад: колізії та проблеми. LB. UA. 5 травня 2021. URL: https://lb.ua/blog/observatory_democracy/483923_normativnopravove_zabezpechennya.html
5. Бондарчук Н. В. Взаємодія органів публічної влади та громадянського суспільства в умовах цифровізації. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. Вип. 28. С.36-39
6. Потреби та пріоритети органів місцевого самоврядування України. Надання послуг у воєнний та післявоєнний період. Дослідження Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи. URL: <https://rm.coe.int/survey-on-the-needs-and-priorities-of-local-authorities-in-ukraine-ukr/1680aae27c>
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

8. Ткачук А., Третяк Ю. Про відновлення та регіональний розвиток після війни. Інститут громадянського суспільства. URL: <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny/>

References

1. Hubenko, V. (2022). Upravlinska diialnist v chastyni zabezpechennia komunikatsiinoi polityky v umovakh voiennoho stanu [Management activity in ensuring communication policy under martial law]. *Public Administration: Concepts, Paradigm, Development, Improvement*, (2), 105–122. Retrieved from <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/46>. [in Ukrainian].
2. Yablonskyi, V. M., Andriuchenko, T. V., Bekeshkina, I. E., et al. (2018). *Hromadianske suspilstvo Ukrainy: suchasni praktyky ta vyklyky rozvytku* [Civil Society of Ukraine: Modern Practices and Challenges of Development]. Kyiv: NISS. [in Ukrainian].
3. Kurnosenko, L. (2024). Protseyny pidkhd v systemi naukovo-praktychnykh pidkhodiv do upravlinnia kryzoiu: potentsial dlia intehtatsii ta synerhii [Process approach in the system of scientific and practical approaches to crisis management: potential for integration and synergy]. *Naukovi Perspektyvy*, (3)45, 15–22. [in Ukrainian].
4. Normatyvno-pravove zabezpechennia rozrobky stratehii hromad: kolizii ta problemy [Regulatory and legal support for the development of community strategies: conflicts and problems]. (2021, May 5). LB.ua. Retrieved from https://lb.ua/blog/observatory_democracy/483923_normativnopravove_zabezpechennya.html. [in Ukrainian].
5. Bondarchuk, N. V. (2022). Vzaiemodiia orhaniv publichnoi vlady ta hromadianskoho suspilstva v umovakh tsyfrovizatsii [Interaction of public authorities and civil society in the context of digitalization]. *Public Administration and Administration in Ukraine*, (28), 36–39. [in Ukrainian].
6. Potreby ta priorytety orhaniv mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy. Nadannia posluh u voiennyi ta pisliavoiennyi period [Needs and priorities of local authorities in Ukraine. Service delivery during and after the war]. (2023). Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe. Retrieved from <https://rm.coe.int/survey-on-the-needs-and-priorities-of-local-authorities-in-ukraine-ukr/1680aae27c>. [in Ukrainian].
7. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030]. (2019). Decree of the President of Ukraine No. 722/2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>. [in Ukrainian].
8. Tkachuk, A., Tretiak, Yu. (2023). Pro vidnovlennia ta rehionalnyi rozvytok pislia viiny [On recovery and regional development after the war]. Institute of Civil Society. Retrieved from <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny/>. [in Ukrainian].